

Uppåt väggarna

Hans Lundén

Under jul och nyår besökte jag och min familj Chile, ett land där mycket är uppåt väggarna. Ett, som vi vet, mycket långsmalt land som tycks vara skapt för en enda lång järnvägslinje, har i dag nästan ingen järnvägstrafik alls. Pinochet såg till att ta bort järnvägarna eftersom motståndet mot honom bl.a. kom från järnvägsarbetarna. Men det finns grandiosa motorvägar med betalstationer där man

betalar till de spanska ägarna. Även el och dricksvatten är tydligen spanskägt. Men det är inte dessa märkliga ting som denna artikel ska handla om utan konsten- och den är också uppåt väggarna, men mer bokstavligt.

Min äldste sons sambo kommer från Chile. Hon kom hit som 5-åring med sin mamma. Hennes pappa satt i fängelse och kom

senare. I julas gjorde vi så ett besök i hennes hemland, besökte många släktingar och många platser. Och såg konsten uppåt väggarna. Ja, kanske ni tänker: de flesta tavlorna hänger på väggarna. Men nu är det frågan om ytterväggarna. Alltså gatans väggar.

Valparaíso är Chiles viktigaste hamnstad

med skeppsvarv och stor hamn. Evert Taube

Konsthörnan

Hans Lundén

skrev Vals i Valparaíso om "sju glada sjömän rundade Hornet i dag och Rosita vill alla ha".

Samma naiva ton finns också på väggarna i de kvarter som idag ingår i UNESCO:s världsarvslista och som är smyckade med färgglada väggmålningar. Till de här inte så mondäna kvarteren tar man

sig upp med gamla bergbanor. Det finns flera stycken. Och här möts man under telefonrådnarnas virrvarr av sjömän, kvinnor, palmer,

Fortsättning på nästa sida

djur och otaliga andra motiv i sprakande färger.

Min svärdotters släkt bor bl.a. i den lilla staden Isla de Maipo i ett känt vindistrikt. Hennes fyra morbröder och hennes morfar mördades av Pinochetregimen. Till minne av dem finns en väggmålning i byns centrum och ett modernt konstverk där de torterade och mördade i byn avbildas som fåglar. Ett gripande minne av en grym tid.

De latinamerikanska väggmålningar som för oss är mest kända är de som finns på universitetsområdet i Mexico City. De flesta utförda av Diego Rivera och David Siqueiros.

I Concepcion har en elev till Diego Rivera, Jorge Gonzales Camarena, gjort en enorm väggmålning i entrén till Pinakoteket. Den skildrar Chiles och Latinamerikas

historia. Hela universitetsområdet är för övrigt smyckat med väggmålningar. Nästan alla med politiska motiv som studenternas kamp för avgiftsfria studier men även bilder på Salvator Allende och Violetta Parra.

Under den fasansfulla tiden i Chile 1973 och många år framåt spelade Sverige genom en aktiv politik en viktig roll för att något lindra det chilenska folkets lidande. Ambassadör Edelstam är fortfarande ett känt och aktat namn. Som tack för den svenska insatsen har en gång mellan två tunnelbanestationer i Santiago döpts till Via Suecia och pryts med bilder från Sverige. Naturligtvis Harald Edelstams bild, Olof Palmes men även Alva Myrdals och Carl Bildts. ABBA och Zlatan och Pippi

Långstrump. Konstverket är utfört av den svensk-chilenske konstnären Luciano Escanilla från Santiago och Uppsala. Och kanske det är därför som man i gången under jord i Santiago plötsligt befinner sig nedanför slottet och domkyrkan i Uppsala. Helt uppåt väggarna!

